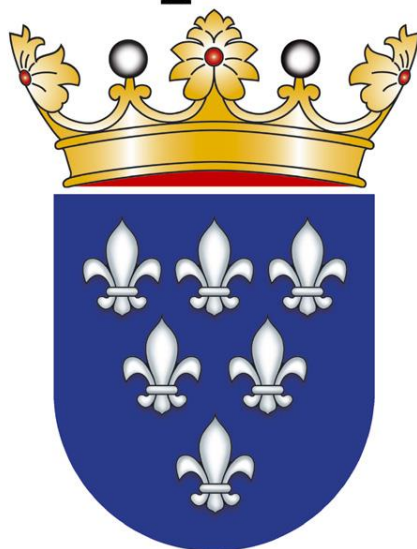


# Gemeente Scherpenzeel



**Leerplichtverslag 2019-2020**

---

## Inhoudsopgave

1. INLEIDING	3
2. LEERPLICHT EN KWALIFICATIEPLICHT	4
2.1 <i>Leerplicht</i>	4
2.2 <i>Kwalificatieplicht</i>	5
2.3 <i>Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)</i>	5
3. VERSCHILLENDE VORMEN VAN VERZUIM	5
3.1 <i>Vormen van verzuim</i>	5
3.2 <i>Thuiszitters in beeld</i>	7
4. PREVENTIE, VROEG SIGNALERING EN AANPAK SCHOOLVERZUIM	7
4.1 <i>Samenwerking gespreksvoerder Jeugd</i>	7
4.2 <i>Multidisciplinaire overleggen</i>	8
4.3 <i>Spreekuren leerplicht</i>	8
4.4 <i>Doorstroomactie VMBO-MBO</i>	9
4.5 <i>Aanpak thuiszitters</i>	9
5. VERVANGENDE LEERPLICHT EN VRIJSTELLING VAN DE LEERPLICHT	9
6. HANDHAVING	10
7. VOORUITBLIK	11

## 1. Inleiding

In de Leerplichtwet is vastgelegd dat er jaarlijks een verslag wordt uitgebracht over het gevoerde leerplichtbeleid van het afgelopen schooljaar. Voor u ligt het leerplichtverslag van de gemeente Scherpenzeel over het schooljaar 2019-2020. De cijfers hebben betrekking op de leerplichtige - kinderen van 5 tot 18 jaar uit de gemeente Scherpenzeel. Sinds begin 2019 voert de gemeente Barneveld de Leerplichtwet uit voor de gemeente Scherpenzeel<sup>1</sup>. Het uitbrengen van het leerplichtverslag voor de gemeente Scherpenzeel door Barneveld maakt geen onderdeel uit van de dienstverleningsovereenkomst. Voor dit jaarverslag is wel gebruik gemaakt van het jaarverslag van de gemeente Barneveld. Over de jaren 2017/2018 en 2018/2019 is geen leerplichtverslag uitgebracht in Scherpenzeel. Hierdoor zijn de gepresenteerde cijfers over 2019/2020 niet vergelijkbaar met de cijfers over voorgaande jaren.

De kwalificatieplichttaken voor jongeren die onderwijs volgen op een MBO instelling (ROC) worden vanuit de regiosamenwerking uitgevoerd. Dit geldt ook voor de jongeren van 18 tot 23 jaar. De cijfers met betrekking tot deze doelgroep staan in separate jaarverslag Kwalificatieplicht en RMC regio Vallei. De leerplicht- en RMC-administratie wordt uitgevoerd In Veenendaal door Regio Vallei.

De ambitie van de gemeente Scherpenzeel is dat alle kinderen gezond en veilig opgroeien, zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot zo zelfstandig mogelijke inwoners. Deelname aan het onderwijs en het behalen van een startkwalificatie is hierbij van cruciaal belang. Want een diploma vergroot de kansen op de arbeidsmarkt. We zien dat spijbelen en te laat komen vaak een voorteken zijn van voortijdig schoolverlaten. Daarom is het zo belangrijk dat verzuim vroegtijdig aangepakt wordt.

Dit jaarverslag geeft inzage in de resultaten en de ontwikkelingen op het gebied van de leerplicht en het voorkomen en bestrijden van voortijdig schooluitval in het afgelopen schooljaar. Het jaar 2020 is een zeer bijzonder jaar. Het is het jaar van de corona pandemie.

Er kwam een lockdown en de scholen gingen 16 maart 2020 dicht en pas na de meivakantie gedeeltelijk weer open. Hierdoor kwam de schoolplicht van jongeren onder de 18 jaar tijdelijk te vervallen. Het niet (of onvoldoende) volgen van onderwijs op afstand is daarmee niet strafbaar gesteld. De verantwoordelijkheid voor het volgen van zoveel mogelijk onderwijs op afstand werd daarmee bij de leerlingen, ouders en scholen gelegd.

De focus van de gespreksvoerders Onderwijs werd hiermee nog meer dan anders verlegd naar het signaleren van jongeren in moeilijke situaties. Bijvoorbeeld doordat ze niet konden deelnemen aan online lessen en het in beeld brengen en houden van kwetsbare en onzichtbare jongeren die het in deze periode juist extra moeilijk hebben.

Afstandsonderwijs heeft binnen het voortgezet onderwijs en het Middelbaar Onderwijs regelmatig voor afwezigheid gezorgd. Op basis van een melding Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) werd dan door de gespreksvoerders Onderwijs contact gezocht met ouders en leerlingen om na te vragen wat de situatie was. In situaties waarin leerling niet reageerden op telefoon of brief kon dan ook een deurbezoek worden afgelegd.

Nadat de scholen weer open gingen bleek dat er een aantal leerlingen alsnog thuisbleef. Ouders hielden kinderen thuis in verband met angst voor Covid-19. Landelijk was dit ook te zien en is er vanuit het Ministerie ook gecommuniceerd om hier de jeugdarts bij te betrekken. Op het moment dat dit niet tot het gewenste resultaat komt, dan kan de gespreksvoerder in samenwerking met ketenpartners in overleg om te komen tot een andere oplossing.

Ondanks het meest bijzondere schooljaar ooit laat het ook zien dat er wederom een aantal stappen zijn gezet, maar dat er ook nog uitdagingen zijn.

---

<sup>1</sup> Zie de dienstverleningsovereenkomst

## 2. Leerplicht en kwalificatieplicht

### 2.1 Leerplicht

De Nederlandse overheid heeft in de Leerplichtwet 1969 vastgelegd dat ieder kind naar school moet. De gemeente heeft de wettelijke taak om te controleren of kinderen ook echt naar school komen. Ouders en verzorgers zijn verplicht om hun kinderen in te schrijven op een school en om toe te zien op regelmatig schoolbezoek. Scholen zijn verplicht om de aan- en afwezigheid van leerlingen te registreren en verzuim te melden aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Leerlingen zijn volledig leerplichtig vanaf de eerste schooldag van de maand na hun 5<sup>e</sup> verjaardag. De leerplicht duurt tot het eind van het schooljaar waarin de leerling 16 jaar wordt of tot het einde van het 12<sup>e</sup> volledig gevolgde schooljaar. De kwalificatieplicht volgt op de leerplicht en geldt voor jongeren tot 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald: een mbo-niveau 2-, havo- of vwo-diploma. Zij zijn tot hun 18<sup>e</sup> verjaardag kwalificatieplichtig. Dat betekent dat deze jongeren een onderwijsprogramma moeten volgen dat is gericht op het behalen van een startkwalificatie.

In Scherpenzeel wordt de handhaving van de Leerplichtwet 1969 voor het primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO) uitgevoerd door de gespreksvoerders Onderwijs van het team Jeugd, WMO en Onderwijs van de gemeente Barneveld. Hier werken 4 gespreksvoerders Onderwijs (3fte). 0,2 FTE is beschikbaar voor Scherpenzeel. De gespreksvoerders Onderwijs, bevoegd als leerplichtambtenaren houden toezicht op de naleving van de Leerplichtwet door scholen, instellingen, ouders, verzorgers en kinderen of jongeren.

Naast het toezicht op de naleving van de leerplicht, hebben de gespreksvoerders Onderwijs een heel belangrijke preventieve taak in de bestrijding van verzuim en schooluitval. Zij gaan met kinderen en ouders in gesprek om de oorzaken te achterhalen van verzuim en zorgen ervoor dat kinderen deelnemen aan een passend onderwijsprogramma. Indien nodig met aanvullende ondersteuning, bijvoorbeeld via (jeugd)hulpverlening. De gespreksvoerders Onderwijs werken in de eerste plaats nauw samen met de gespreksvoerders Jeugd. Daarnaast werken zij samen met diverse ketenpartners en zoeken zij samen met kinderen, jongeren en hun ouders naar de beste oplossing om verzuim tegen te gaan en weer naar school te gaan. Uitgangspunt is: voorkomen is beter dan genezen.

De belangrijkste taken van de gespreksvoerders Onderwijs zijn:

- Gespreksvoering met ouders en kinderen om verzuim te voorkomen en mede zorgdragen voor passend onderwijsprogramma;
- Toezicht van de Leerplichtwet op het gebied van absoluut verzuim (het ontbreken van een schoolinschrijving);
- Toezicht van de Leerplichtwet op het gebied van relatief verzuim (spijbelgedrag);
- Deelname of bijdrage aan Zorg Advies Teams (ZAT), Forza, M@zl, andere overlegvormen;
- Vrijstelling van leerplicht verlenen;
- Opstellen van een proces-verbaal tegen de ouders of de jongeren wanneer de Leerplichtwet overtreden wordt.

Doelgroep Leerplicht Scherpenzeel:

Totaal aantal leerplichtigen (peildatum 01-10-2019); 1638

Waarvan: Aantal leerlingen PO: 914

Aantal leerlingen VO: 724

Aantal startkwalificaties vanuit het VO: 50

## 2.2 Kwalificatieplicht

Direct na de leerplicht begint de kwalificatieplicht. Deze eindigt wanneer de jongere een startkwalificatie heeft behaald of 18 jaar is geworden. Een startkwalificatie is een diploma op havo, vwo of minimaal een mbo 2 niveau. Doel van de kwalificatieplicht is om schooluitval tegen te gaan en de kansen te vergroten van jongeren die starten op de arbeidsmarkt. Tijdens de kwalificatieplicht mogen jongeren niet voltijd werken. Volgt een leerling een beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO), dan mag hij of zij leren en werken combineren. Op de kwalificatieplicht gelden enkele uitzonderingen. Zo zijn leerlingen die het praktijkonderwijs met een getuigschrift of diploma hebben afgerond, vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Ook leerlingen uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) met uitstroomprofiel arbeidsmarkt of dagbesteding zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht wordt voor de gemeente Scherpenzeel uitgevoerd door RMC Regio Vallei voor leerlingen op het MBO. De 16-17 jarige leerlingen op het VO vallen onder leerplicht Barneveld.

Doelgroep kwalificatieplicht Scherpenzeel:

Aantal 16-17 jarigen Scherpenzeel: 113

## 2.3 Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)

Vanaf 18 jaar hebben jongeren geen plicht meer om een startkwalificatie te halen. Maar jongeren die voortijdig en zonder een diploma de school verlaten, worden gevolgd door het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) Voortijdig schoolverlaten. Kerntaak van het RMC is om deze jongeren in beeld te brengen en ze op vrijwillige basis te begeleiden naar een opleiding, een leerwerkplek, werk of dagbesteding. Het kabinet wil de leeftijd voor de kwalificatieplicht verlengen tot 21 jaar, zoals vermeld in het regeerakkoord “vertrouwen in de toekomst”. Momenteel is er een wetsvoorstel in ontwikkeling, waarin het voor gemeenten mogelijk wordt om de verlengde kwalificatieplicht in te zetten. Scherpenzeel maakt deel uit van het samenwerkingsverband RMC regio Food Valley. De beleidsmedewerker onderwijs participeert in het regionale overleg en de wethouder onderwijs in het bestuurlijk overleg. De gemeenten en de VO- en MBO-scholen in deze regio hebben een VSV-convenant 2020-2024 met de minister van OC&W ondertekend om te komen tot vermindering van VSV.

De rapportage 2019 – 2020 over kwalificatieplicht en RMC / VSV maakt geen onderdeel uit van dit Leerplichtverslag. Hiervan is een aparte rapportage opgesteld door RMC Regio Vallei.

## 3. Verschillende vormen van verzuim

### 3.1 Vormen van verzuim

Als een kind in de leerplichtige leeftijd of een jongere in de kwalificatieplichtige leeftijd niet ingeschreven staat op een school of zonder geldige reden lessen verzuimt, dan is er sprake van ongeoorloofd verzuim. Er zijn twee soorten ongeoorloofd verzuim: absoluut verzuim en relatief verzuim.

#### **Absoluut verzuim**

Van absoluut verzuim is sprake als een leer- of kwalificatieplichtig kind niet is ingeschreven op een school of onderwijsinstelling, zonder dat daarvoor vrijstelling is verleend. Een leerplichtige zonder schoolinschrijving (en ouders) overtreden daarmee de leerplichtwet. De gespreksvoerders Onderwijs krijgen deze kinderen in beeld door de tweemaandelijks controle op vermoedelijk absoluut verzuim. Hierbij wordt gecontroleerd of alle leerplichtige kinderen daadwerkelijk bij een school staan ingeschreven. Als de inschrijving van een kind ontbreekt, ontvangen de ouders een brief met uitleg over de Leerplichtwet en het verzoek om het kind in te schrijven bij een school. Ook worden de ouders

geïnformeerd over de consequenties van het niet naleven van de Leerplichtwet.

- Absoluut verzuim 2019-2020 Scherpenzeel: 3
  - Deze 3 zaken ( waaronder 1 gezin) zijn door ons nader onderzocht na een absoluut verzuim-check en hebben geresulteerd in een schoolinschrijving).

### Relatief verzuim

Als een leer- of kwalificatieplichtig kind, die op school ingeschreven staat zonder geldige reden van school wegblijft (spijbelen) dan overtreedt dit kind de leerplichtwet. Dit noemen wij ongeoorloofd relatief verzuim.

Ongeoorloofd relatief verzuim bestaat uit luxe verzuim en overig verzuim. Bij luxe verzuim nemen ouders hun kind (zonder toestemming van de school) buiten de schoolvakanties mee op vakantie. Het overige verzuim is een vorm van relatief verzuim, waarbij meermalen sprake is van ongeoorloofde afwezigheid zich uitend in spijbelgedrag zonder dat er sprake is van luxe verzuim. Deze vorm van verzuim is vaak een signaal van achterliggende problemen waar een leerling mee kampt. Het kan gaan om regelmatige afwezigheid vanwege een verkeerde schoolkeuze, een verstoorde gezinsrelatie, een verkeerde vriendenkring of gepest worden.

De school is in eerste instantie verantwoordelijk voor kinderen die minder dan 16 uur in vier aaneengesloten weken verzuimen. Scholen zijn wettelijk verplicht verzuim bij DUO te melden, als het gaat om meer dan 16 uur verzuim in een aaneengesloten periode van vier weken. Bij herhaald verzuim moet de school steeds melden als dit 16 uur of meer betreft. Dit leidt soms tot meerdere verzuimmeldingen voor één leerling.

Om schooluitval te voorkomen, is de samenwerking tussen scholen en de gespreksvoerders Onderwijs essentieel. Op het moment dat zij tijdig betrokken worden door de scholen als zijnde het afgeven van signalen en het melden van verzuim kan escalatie van verzuim worden voorkomen en beperkt.

### Aantal Verzuimmeldingen van Scherpenzeels leerlingen in 2019/2020 : 26 waarvan 8 uit het MBO (kwalificatieplicht):

PO:	VO	MBO
2 x De Dorpsbeuk 1 x Rehoboth OZA 2 x De Heerd 1 x Wittenbergschool	2 x Christelijk Lyceum 1 x Van Lodenstein College H'laken 4 x Fontanus College 1 x Meerwegen College 4 x Meerwaarde	2 x MBO Amersfoort 1 x ROC A12 2 x ROC Midden Nederland 1 x SOMA College 1 x Grafisch Lyceum Utrecht 1 x ROC Midden Nederland

In 2019-2020 zijn over 26 leerlingen meldingen (ongeorloofd relatief verzuim) binnen gekomen. Als gevolg van de Covid-19 maatregelen mocht er sinds half maart niet handhavend opgetreden worden tegen verzuim. De cijfers geven daardoor een vertekend beeld. Gegevens van voorgaande jaren ontbreken, dus een trendanalyse is niet te geven. In coronatijd is er actief contact gezocht met de scholen om hen te informeren over de omgang met zieke leerlingen, quarantaine, regels m.b.t. presentie etc.

### 3.2 Thuiszitters in beeld

Een thuiszitter is een leerplichtige leerling die langer dan een maand niet deelneemt aan welke vorm van onderwijs dan ook, zonder dat diegene ontheffing heeft van Leerplicht. In sommige gevallen blijkt dat een kind tijdelijk niet in staat is om onderwijs te volgen. In overleg met alle betrokken partners wordt dan gezocht naar een maatwerkoplossing. Het doel is uiteindelijk om dit kind bij de gespreksvoerders Onderwijs in beeld te krijgen en te houden, zodat het kind (op termijn) begeleid kan worden naar passend onderwijs of een andere passende oplossing. Er zijn bijvoorbeeld situaties dat behandeling, dagbesteding of werk passender is voor een kind dan het volgen van onderwijs. Van thuiszitten, zonder dat er gewerkt wordt aan een oplossing, is dan ook geen sprake. Om tot een passende oplossing te komen is veel inzet nodig en vaak een zaak van lange adem.

#### Bij Barneveld bekende thuiszitters (of gedeeltelijke thuiszitters) uit Scherpenzeel Schooljaar 2019/2020

Totaal 4 leerlingen:

School	Leeftijd	Aantal betrokken partijen	Resultaat interventies
Van Lodenstein	15	7	Jeugdbeschermingstafel
Rehoboth OZ	11	5	2 dagen zorgboerderij
CLV	16	7	Jeugdbeschermingstafel
Obadja	13	4	Casus loopt nog, 4 dgn zorgboerderij

## 4. Preventie, vroeg signalering en aanpak schoolverzuim

Het voeren van preventieve gesprekken is een belangrijk onderdeel van de werkwijze van de gespreksvoerder Onderwijs. Deze gesprekken vinden binnen diverse vormen plaats en ook met diverse ketenpartners.

### 4.1 Samenwerking gespreksvoerder Jeugd

De gespreksvoerders Onderwijs trekken in casuïstiek regelmatig gezamenlijk op met de gespreksvoerders Jeugd. In gesprek over licht verzuim gaat het vaak ook om het gedrag van de jongeren dat leidt tot het verzuim en wat daar de achtergrond bij is. De vraag wordt dan gesteld of de jongere op eigen kracht in staat is om het gedrag te veranderen, of dat hier ondersteuning bij nodig is. Dat leidt soms tot een gesprek waarbij ook andere zaken aan bod komen, waarbij jeugdhulp mogelijk een toegevoegde waarde is. Soms blijkt dat een jongere al een vorm van jeugdhulp krijgt. De gespreksvoerder Onderwijs bespreekt dan met de jongere of het zinvol is om met de gespreksvoerder Jeugd af te stemmen, zodat er kan worden samengewerkt als dat nodig is. De gespreksvoerders Jeugd en Onderwijs trekken in casuïstiek dan ook regelmatig gezamenlijk op.

Andersom worden de gespreksvoerders Jeugd in bepaalde situaties ook geconfronteerd met schoolverzuim. In overleg met de ouders en de jongere wordt dan contact gelegd met de gespreksvoerders Onderwijs om mee te denken in de casus. Zij gaan dan samen op huisbezoek en naar school toe. In overleg en onderlinge samenhang worden afspraken gemaakt over de te nemen stappen en wordt de regie in de casus belegd.

Door vroegtijdige samenwerking tussen de gespreksvoerders en de scholen, wordt de 'grens' tussen ondersteuning vanuit de Jeugdwet en de inzet vanuit Passend Onderwijs dichterbij elkaar gebracht. Dit versterkt de preventieve aanpak en vroeg signalering.

## 4.2 Multidisciplinaire overleggen

Alle scholen kennen een multidisciplinair overleg. Als er zorgen zijn over een leerling, dan wordt dit besproken in dit overleg. Bij scholen in het primair onderwijs is dit een Multidisciplinair Overleg (MDO) of Ondersteuningsteam (OT). Vanuit de gemeente Scherpenzeel nemen jeugdzorgmedewerkers deel aan het MDO op de 4 basisscholen.

Scholen in het voortgezet onderwijs hebben een ZorgAdviesTeam (ZAT). De gespreksvoerders Onderwijs nemen ook deel aan deze overleggen. De jeugdarts of de jeugdverpleegkundige (verbonden aan de VGGM) en het schoolmaatschappelijk werk maken altijd deel uit van het ZAT. Afhankelijk van de problematiek die speelt, sluiten ook andere partners aan, zoals de politie en het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Naast deze multidisciplinaire overleggen hebben de gespreksvoerders ook individueel overleg met professionals en jeugdhulpaanbieders als het om specifieke casussen gaat. Door een casus vanuit verschillende disciplines te bekijken, kan vroegtijdig hulp worden ingezet en een ondersteuningsplan worden ontwikkeld. De rol van de gespreksvoerder Onderwijs is om het verzuim te beoordelen en om afhankelijk van de problematiek die speelt toe te leiden naar gemeentelijke collega's jeugdhulp, Wmo of participatie. Deze collega's bieden toegang tot diverse vormen van maatwerkvoorzieningen zoals: inkomensondersteuning, jeugdhulp en voorzieningen in het kader van de Wmo (jeugdhulp 18+).

Vanaf het schooljaar 2020-2021 vindt er een aantal keer per jaar structureel overleg plaats tussen de gespreksvoerders Onderwijs en het Samenwerkingsverband Primair Onderwijs. Doel hiervan is om met name de thuiszitters te bespreken, maar ook lopende zaken te bespreken waarbij beiden betrokken zijn en met oplossingen te komen.

Met de invoering van Passend onderwijs vanaf 1 augustus 2014 geldt dat het onderwijs "zorgplicht" heeft voor alle leerlingen. Scholen werken per regio samen om alle leerlingen een passende plek te bieden. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de schoolbesturen. Maar er zijn veel raakvlakken met gemeentelijk onderwijsbeleid, het jeugdbeleid en het jeugdgezondheidsbeleid. Samenwerkende schoolbesturen hebben ondersteuningsplannen gemaakt die zijn afgestemd met gemeenten. De gemeente Scherpenzeel heeft afspraken gemaakt met de samenwerkingsverbanden Rijn en Gelderse Vallei (PO) en Gelderse Vallei (VO) en de Reformatorische Samenwerkingsverbanden PO en VO.

## 4.3 Spreekuren leerplicht

Op een aantal scholen houdt de gespreksvoerder Onderwijs periodiek een spreekuur leerplicht voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Het spreekuur is bedoeld voor leerlingen uit Barneveld en Scherpenzeel. Regelmatig worden hier teamleiders en mentoren van individuele leerlingen bij betrokken. Ook spreken de gespreksvoerders Onderwijs tijdens het spreekuur met maatschappelijke partners die hulp of begeleiding bieden aan bepaalde leerlingen. In overleg met de school worden leerlingen opgeroepen voor het spreekuur, omdat zij regelmatig:

- verzuimen van school (spijbelen);
- te laat komen;
- uit de klas worden gestuurd;
- boeken en/of huiswerk vergeten.

In het gesprek dat volgt, probeert de gespreksvoerder Onderwijs erachter te komen waarom de leerling dit gedrag laat zien. De gespreksvoerder Onderwijs maakt afspraken met de leerling om dat gedrag te veranderen. Deze gesprekken zijn onderdeel van de preventieve aanpak van de gespreksvoerders Onderwijs, aangezien het veelal gaat om licht schoolverzuim. Een handhavingstraject kan ingezet worden, wanneer het gedrag van de leerling niet verandert.



Onderstaande tabel geeft een overzicht van scholen en het aantal spreekuren die er zijn geweest. Als gevolg van de Covid-19 maatregelen zijn er minder spreekuren op de scholen geweest, vandaar het verschil in aantal spreekuren ten opzichte van schooljaar 2018/2019.

**Tabel 5: Spreekuren voortgezet onderwijs**

Type onderwijs	School	2018/2019	2019/2020
VO	De Meerwaarde	20	9
VO	Johannes Fontanus College	32	22
VO	Van Lodenstein College Barneveld	10	3
VO	Van Lodenstein College Hoevelaken	4	6
Praktijk	De Meerwaarde	7	3

#### 4.4 Doorstroomactie VMBO-MBO

De overstap van het voortgezet onderwijs naar het middelbaar beroepsonderwijs is een risicomoment voor uitval en voortijdig schoolverlaten. Om dit tegen te gaan wordt in de regio Food Valley gebruik gemaakt van Intergrid, een digitaal cliëntvolgsysteem waarbij de verantwoordelijkheid voor de leerlingen bij meerdere partijen wordt neergelegd.

De taak van het voortgezet onderwijs is het vastleggen van de vervolgkeuzes van alle VMBO leerlingen. Het is aan het MBO om vervolgens te controleren of deze leerlingen ook daadwerkelijk zijn aangenomen. Hierdoor wordt ervoor gezorgd dat mogelijke risicoleerlingen vroegtijdig in beeld zijn. Leerlingen uit Barneveld en Scherpenzeel worden via het systeem overgedragen naar leerplicht Barneveld.

#### 4.5 Aanpak thuiszitters

Met de invoering van het Passend Onderwijs is een van de speerpunten het voorkomen en opvangen van thuiszittende leerlingen. Toch zijn er leerlingen die langer thuis zitten dan nodig is. Doorgaans gaat het om leerlingen die minimaal 4 weken aaneengesloten thuis zitten. Vaak staan de leerlingen bij een school ingeschreven en zal er vanuit passend onderwijs gezocht worden naar een oplossing. De school waar het kind staat ingeschreven zal hierin samen met ouders en het samenwerkingsverband op zoek moeten gaan naar een oplossing. De leerplichtambtenaren draagt hierin bij door bemiddeling, advisering en indien noodzakelijk d.m.v. handhaving.

## 5. Vervangende leerplicht en vrijstelling van de leerplicht

### Vervangende leerplicht

Leerlingen vanaf 14 jaar die niet in staat zijn om regulier dagonderwijs te volgen kunnen in aanmerking komen voor vervangende leerplicht als zijnde een apart leertraject. Deze leerlingen kunnen een aangepast onderwijsprogramma volgen en na een jaar weer instromen in het reguliere onderwijs. De vervangende leerplicht houdt in dat de leerling (naast het regulier onderwijs) een deel praktijkonderwijs volgt. Praktijkonderwijs bestaat uit lichte arbeid in combinatie met een onderwijsprogramma. Ouders dienen samen met de school een aanvraag voor vervangende leerplicht in bij de gemeente. Bij deze aanvraag wordt een begeleidingsprogramma met onderwijsdoelen en praktijkdoelen meegeleverd. De gespreksvoerders Onderwijs beoordelen de aanvraag en stellen zo nodig een onderzoek in.

In het schooljaar 2019/2020 is geen vervangende leerplicht op grond van artikel 3a of 3b leerplichtwet toegekend aan Scherpenzeelse leerlingen.

## Vrijstelling leerplicht

In de Leerplichtwet is de mogelijkheid opgenomen om een beroep te doen op vrijstelling van de Leerplichtwet. Bij een vrijstelling van inschrijvingsplicht op basis van artikel 5 lid a is de fysieke en/of mentale conditie van de leerling zodanig dat het volgen van onderwijs (tijdelijk) niet mogelijk is. De samenwerkingsverbanden zijn met de invoering van passend onderwijs verantwoordelijk geworden voor thuiszitters, waar deze doelgroep ook onder valt.

We hanteren hierbij, in overeenstemming met het rapport 'Met andere ogen'<sup>2</sup> het vier-ogen principe (overleg tussen leerplicht, jeugdarts, het samenwerkingsverband en/of andere betrokken professionals). Bij een aanvraag zal het samenwerkingsverband onderzoeken of er binnen de gemeente (of eventueel buiten de gemeente), een passend onderwijsplek te vinden is. De jeugdarts beoordeelt of de aanvraag voor genoemde vrijstelling gegrond is. Naar aanleiding van het advies van de jeugdarts en het samenwerkingsverband geeft de gespreksvoerder Onderwijs wel of geen vrijstelling af. Het uitgangspunt is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat vrijstellingen in principe niet worden afgegeven, enkel in zwaarwegende gevallen.

## Aantal vrijstellingen Scherpenzeel: 3

### *Afgegeven:*

- 1 x art 5A (De jongere op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt is om tot een school onderscheidenlijk een instelling te worden toegelaten;)
- 1 x art 5B ( zij tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning - of, indien zij geen vaste verblijfplaats hebben, op alle binnen Nederland - gelegen scholen onderscheidenlijk instellingen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, overwegende bedenkingen hebben;)
- 1x artikel 15 ( vrijstelling van onderwijs wegens het volgen van andere vorm van onderwijs)

## 6. Handhaving

De gespreksvoerder Onderwijs kan - als buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) voor de Leerplichtwet - bij signaalverzuim een proces-verbaal opmaken tegen de ouders en/of een leerling van 12 jaar en ouder. De mate van verwijtbaarheid speelt hierbij een rol. De gemeente Barneveld beschikt over drie gespreksvoerders onderwijs die ook BOA zijn. Bij een proces-verbaal vraagt de Officier van Justitie aan de Raad van de Kinderbescherming (RvdK) om een onderzoek te doen en een advies op te stellen. De ouders en/of leerling krijgen, afhankelijk van de ernst van het schoolverzuim, een oproep om te verschijnen bij de Officier van Justitie of bij de rechtbank. Naast een (voorwaardelijke) taakstraf kan er (gedwongen) hulpverlening, een werkstraf, een gedragscursus en/of een persoonlijkheidsonderzoek worden opgelegd.

Wanneer jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar regelmatig te laat op school komen en spijbelen van school, dan legt de gespreksvoerder Onderwijs ze een Halt-straf op en verwijst door naar Halt. Doel hiervan is om lichte vormen van verzuim te stoppen en een strafrechtelijk traject te voorkomen. Er wordt een taakstraf opgelegd in de vorm van een leeropdracht. Hierbij leren jongeren hoe belangrijk het is om hun opleiding succesvol af te ronden en om hun gedrag bij te stellen. Via het signaleringsinstrument dat Halt gebruikt, worden alle leefgebieden van jongeren besproken. Op basis van de signalen die dan naar voren komen kan Halt doorverwijzen naar hulpverlening of een zorgmelding doen.

---

<sup>2</sup> Met andere ogen; kwartiermaker René Peters in samenwerking met Maaïke Zunderdorp, Marieke Lamers en Eline Rats; Van Zunderdorp Beleidsadvies & Management, 23 november 2018;

---

Onderstaand een overzicht van het aantal processen-verbaal in het schooljaar 2019/2020 voor Scherpenzeel volgens opgave van Barneveld.

### **Handhaven Scherpenzeel 2019-2020: 2**

Aantal proces-verbalen 0

Proces-verbaal Halt: 2 (deze 2 komen voort uit de verzuimspreekuren)

## **7. Vooruitblik**

Tot slot blikken we vooruit naar het schooljaar 2020/2021. De ambitie van de gemeente Scherpenzeel is dat kinderen gezond en veilig opgroeien, zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot zo zelfstandig mogelijke inwoners. Daarnaast hebben de gespreksvoerders Onderwijs een aantal speerpunten waar komend schooljaar ook specifieke aandacht naar toe gaat. Hieronder worden deze kort benoemd en toegelicht.

- *Van registratiesysteem naar leerlingvolgsysteem*  
Als gevolg van Covid-19 is het nieuwe leerlingvolgsysteem met lichte vertraging per november 2020 definitief in werking getreden. In de aanloop naar de definitieve start van het nieuwe systeem heeft het veel inzet gevraagd van de gespreksvoerders Onderwijs om te zorgen dat alle informatie en processen op de juiste wijze toegankelijk is voor iedereen. Het gaat hier om werkprocessen, maar ook om management/ beleidsinformatie. Het komende jaar optimaliseren we dit proces verder en wordt het verder aangesloten op de bestaande werkprocessen.
- *Uniformeren van werkwijze*  
De gespreksvoerders Onderwijs hebben het afgelopen jaar de werkafspraken en werkprocessen als het gaat om verslaglegging of het proces van de casuïstiekbespreking het verder geüniformeerd. Komend schooljaar ligt de focus op het uniformeren van de werkwijze rondom vrijstellingen artikel 5a. Ook wordt de werkwijze rondom een vrijstelling artikel 5b, vooruitlopend op de wetwijziging, verder ontwikkeld en aangescherpt. Aansluiting, zoveel als mogelijk bij de nieuwe wetgeving is daarbij het streven.
- *Ontwikkeling rondom thuiszitters*  
Zoals beschreven is een thuiszitter een leerplichtige leerling die langer dan een maand niet deelneemt aan welke vorm van onderwijs dan ook zonder dat diegene ontheffing heeft van Leerplicht. Belangrijk is om deze leerling vroegtijdig in beeld te hebben en in samenwerking te zoeken naar een passende oplossing. Als gevolg van Covid-19 zijn kinderen die tijdelijk niet in staat zijn om onderwijs te volgen ook meer op het netvlies van de scholen gekomen. In combinatie met de nieuwe mogelijkheden van het registratiesysteem is de verwachting dat deze kinderen nog beter in beeld zijn en blijven. Dit bouwen we komend schooljaar verder uit.

### **Actuele ontwikkelingen**

Hieronder worden de voornaamste ontwikkelingen beschreven

- *VSV (Voortijdig Schoolverlaters) Programma 2020-2024.*  
Sinds 2008 zijn onderwijsinstellingen en gemeenten verplicht om voortijdig schoolverlaten<sup>1</sup> (vsv) in een regio te voorkomen en te bestrijden. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft in datzelfde jaar deze samenwerking binnen een regio verstevigd door de regio's te vragen een convenant af te sluiten waarin instellingen voor voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs die gezamenlijke verantwoordelijkheid ook daadwerkelijk nemen.

---

Het nieuwe vsv-programma 2020-2024 wordt zodanig gepositioneerd dat het onderdeel wordt van en aansluit bij de overige regionale ontwikkelingen die gaande zijn. Denk aan de transformaties in het sociale domein, de ontwikkelingen binnen de arbeidsmarktregio FoodValley, de uitrol van de kwaliteitsagenda's MBO's en de kaders voor de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Alleen dan is intensieve samenwerking mogelijk wat resulteert in een kansrijke loopbaan voor *iedere* jongere binnen de regio Vallei. De gemeente Scherpenzeel is zowel bestuurlijk als ambtelijk vertegenwoordigd in deze overleggen.

- *Meldcode kindermishandeling en Handle with Care*

Vanaf 1 januari 2019 wordt van professionals verwacht dat zij ernstige situaties van kindermishandeling en huiselijk geweld altijd melden bij Veilig Thuis. Doordat voor de verschillende beroepsgroepen het melden bij Veilig Thuis minder vrijblijvend is, worden onveilige opgroeisituaties eerder gesignaleerd en krijgen deze gezinnen sneller passende hulp. Omdat Veilig Thuis de informatie over betrokkenen vastlegt, kan bij nieuwe meldingen over hetzelfde gezin de voorgeschiedenis worden meegewogen. In de regio wordt veel aandacht besteed aan de Meldcode, Handle with Care en Geweld hoort nergens thuis, zo ook in Scherpenzeel.

- *Jongeren in een Kwetsbare positie*

Het betreft hier jongeren die het vso en praktijkonderwijs verlaten en waarbij toeleiding naar de arbeidsmarkt het doel is. Voorheen kregen zij een Wajong-uitkering. Nu verlaten zij met een 'doelgroep register-banenafpraak' het onderwijs, vaak zonder helder perspectief. Deze nieuwe doelgroep vraagt veel van de gemeente: samenwerking tussen Jeugdwet, Wmo, Participatiewet, Leerplicht, RMC, Samenwerkingsverbanden en overige ketenpartners.

- *De Variawet*

De behoefte is groot aan maatwerkoplossingen voor jongeren die (tijdelijk) geheel of gedeeltelijk niet naar school kunnen, zeker na de invoering van de Jeugdwet en Passend onderwijs. De Variawet biedt mogelijkheden om maatwerk in onderwijstijd aan te bieden in het primair en voortgezet onderwijs. Hiervoor is de beleidsregel 'Afwijking van het verplichte aantal uren onderwijs' vastgesteld. In het speciaal onderwijs bestaat deze mogelijkheid al langer. De beslissingsbevoegdheid ligt bij de Onderwijsinspectie.

- *Dienstverleningsovereenkomst met Barneveld*

Sinds begin 2019 voert de gemeente Barneveld de leerplichtwet uit voor de gemeente Scherpenzeel. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst vastgesteld, deze loopt tot 1 januari 2022. Eind 2021 wordt de DVO tussen Scherpenzeel en Barneveld geëvalueerd. De gegevensverstrekking en verslaglegging vormen onderdeel van de te bespreken punten. Het is nu zo dat Barneveld over alle gegevens van de leerplichtige leerlingen beschikt en de uitvoering van de leerplichtwet doet. Over de gegevensverstrekking en wijze van rapporteren zijn minimale afspraken gemaakt. Over de wettelijke verslaglegging zijn geen afspraken gemaakt, dus dat ligt bij Scherpenzeel.